

บทคัดย่อ

ปัญหากฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศกับการล้างเผ่าพันธุ์ในรวันดา เป็นการศึกษาเหตุการณ์การล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นในรวันดาในขอบเขตของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศที่ใช้ในการศึกษาเหตุการณ์การล้างเผ่าพันธุ์คือ อนุสัญญาเพื่อการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมการล้างเผ่าพันธุ์ ค.ศ. 1948 และธรรมนูญก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเฉพาะกิจเพื่อรวันดา ค.ศ. 1994 โดยในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีสมมติฐานในการพิจารณา 3 ประการ ดังนี้ (1) การพิจารณาถึงนิยาม, องค์ประกอบ และความรับผิดชอบตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศเกี่ยวกับอาชญากรรมการล้างเผ่าพันธุ์ (2) การพิจารณาถึงเหตุการณ์การล้างเผ่าพันธุ์ที่เกิดขึ้นในระแวกรวันดาในขอบเขตของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ (3) การพิจารณาถึงผลของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อประชาคมโลก

อาชญากรรมการล้างเผ่าพันธุ์มีจุดเริ่มต้นมาตั้งแต่สมัยสงครามโลกครั้งที่ 1 และสงครามโลกครั้งที่ 2 โดยในช่วงเวลานั้นยังไม่มีกรณีบัญญัติคำว่า การล้างเผ่าพันธุ์ หรือ Genocide ขึ้นอย่างเป็นทางการในทางกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ ในภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประชาคมโลกได้ตระหนักถึงความร้ายแรงของอาชญากรรมการล้างเผ่าพันธุ์ชาวยิว จึงได้ทำการบัญญัติคำว่า Genocide ขึ้น และองค์การสหประชาชาติจึงได้เริ่มทำการร่างอนุสัญญาเพื่อการป้องกันและการลงโทษอาชญากรรมการล้างเผ่าพันธุ์ขึ้น เป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าอาชญากรรมการล้างเผ่าพันธุ์เป็นอาชญากรรมประเภทหนึ่งที่มีความร้ายแรงแตกต่างจากอาชญากรรมประเภทอื่นในทางกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

อาชญากรรมการล้างเผ่าพันธุ์เป็นอาชญากรรมหนึ่งที่มีความผิดตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ มีองค์ประกอบความผิดตามอนุสัญญาเพื่อการป้องกันและลงโทษอาชญากรรมการล้างเผ่าพันธุ์ ค.ศ. 1948 แยกพิจารณาหลักการได้ 3 ประการ คือ

องค์ประกอบแรก คือ องค์ประกอบภายนอก หรือ การกระทำการล้างเผ่าพันธุ์ ตามอนุสัญญากำหนดไว้ 5 ประการ คือ การฆ่า, การก่อให้เกิดอันตรายอย่างร้ายแรงต่อร่างกายและจิตใจ, การเจตนาทำอันตรายต่อสภาพการดำรงชีวิตของกลุ่มเพื่อนำไปสู่การทำลายล้างทางกายภาพ, การวางแผนการป้องกันการเกิดภายในกลุ่ม และการโยกย้ายเด็กจากกลุ่มหนึ่งไปยังอีกกลุ่มหนึ่ง ซึ่งบทบัญญัติธรรมนูญก่อตั้งศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเฉพาะกิจเพื่อรวันดา

ค.ศ. 1994 ได้รับข้อบทไปทั้งหมด และได้ทำการตีความการกระทำในแต่ละประเภทไว้อย่างละเอียดในการพิจารณาพิพากษาคดี

องค์ประกอบที่สอง คือ เจตนาภายใน หรือเจตนาพิเศษ เป็นองค์ประกอบที่ทำให้อาชญากรรมล้าغهฝ่าพันธุ้แตกต่างจากอาชญากรรมระหว่างประเทศอื่นๆ ของอาชญากรรมการล้าغهฝ่าพันธุ้ คือ การมุ่งหมายที่จะทำลายทั้งหมดหรือบางส่วนของกลุ่มผู้ตกเป็นเหยื่อ กล่าวคือ เป้าหมายของผู้กระทำต้องอยู่ทีความเป็นกลุ่ม ไม่ใช่ที่ตัวปัจเจกบุคคล

องค์ประกอบสุดท้าย คือ กลุ่มผู้ตกเป็นเหยื่อ ตามอนุสัญญาได้บัญญัติไว้ 4 กลุ่ม คือ กลุ่มชาติ, กลุ่มเชื้อชาติ, กลุ่มชาติพันธุ้ และกลุ่มศาสนา กล่าวคือ การกระทำการกระทำนั้นต้องกระทำล่งต่อกลุ่มเหล่านี้เท่านั้น ถ้ากระทำล่งต่อกลุ่มอื่นๆ นอกเหนือจากนี้จะไม่ถือเป็นการล้าغهฝ่าพันธุ้ตามกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ

เหตุการณ์การล้าغهฝ่าพันธุ้ที่เกิดขึ้นในประเทศรวันดาเป็นเหตุการณ์ที่เข้าลักษณะตามองค์ประกอบของอาชญากรรมการล้าغهฝ่าพันธุ้ที่บัญญัติไว้ในอนุสัญญาเพื่อการป้องกันและลงโทษอาชญากรรมการล้าغهฝ่าพันธุ้ทุกประการ ตามที่ศาลอาชญากรรมเฉพาะกิจเพื่อรวันดาได้พิจารณาพิพากษาคดี และนอกจากนี้ ในธรรมนูญศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเฉพาะกิจเพื่อรวันดายังได้กำหนดเขตอำนาจในการพิจารณาไปถึงการกระทำที่ละเมิดต่อกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในบทบัญญัติอื่น นอกเหนือจากอาชญากรรมการล้าغهฝ่าพันธุ้ คือ การกระทำซึ่งฝ่าฝืนมาตรา 3 รวมอนุสัญญาเจนีวา 1949 และฝ่าฝืนพิธีสารเพิ่มเติมฉบับที่ 2 ของอนุสัญญาเจนีวาอีกด้วยซึ่งถือเป็นการอุดช่องว่างในการพิจารณาคดีของศาลให้ครอบคลุมการกระทำทุกกรณีของผู้กระทำความผิดอีกด้วย

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลหลายประการต่อประชาคมโลก ในช่วงที่เหตุการณ์ได้เกิดขึ้นประชาคมโลกต่างให้ความสนใจกันอย่างมากถึงความรุนแรงที่เกิดขึ้น แต่ในทางตรงกันข้ามในความเป็นจริงนั้น ความช่วยเหลือที่ไปถึงผู้ได้รับความเสียหายมีน้อยกว่าที่ได้รับการคาดหมายไว้อย่างมาก แต่อย่างไรก็ตาม เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศรวันดาได้ส่งผลต่อประชาคมโลกและกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศในภายหลัง กล่าวคือ จากการพิจารณาคัดสินคดีของศาลอาชญากรรมระหว่างประเทศเฉพาะกิจเพื่อรวันดาได้ส่งผลเป็นการสร้างบรรทัดฐานในการตัดสินคดีและการตีความทางกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ และเป็นการสร้างหลักการสำคัญของอาชญากรรมการล้าغهฝ่าพันธุ้ในการร่างธรรมนูญกรุงโรมศาลอาญาระหว่างประเทศต่อมาใน ค.ศ. 1998 อีกด้วย ถือว่าเหตุการณ์การล้าغهฝ่าพันธุ้ในรวันดาส่งผลให้เกิดความมั่นคงระหว่างประเทศในแงุ่มของกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศมากขึ้นเป็นอย่างมาก